

A P E H

**ÖNREVÍZIÓS
LEHETŐSÉGEK
ÉS AZ ERRE VONATKOZÓ
ELJÁRÁSOK**
alapvető szabályai
2007.

Az önellenőrzés

Az önellenőrzés az önadózás rendszeréből adódó jogosultság. Ha ugyanis az adózónak saját magának kell megállapítania és bevallania az adóját és költségvetési támogatását, akkor lehetővé kell tenni számára, hogy tévedését utóbb módosítsa, vagy ha mulasztott, mulasztását pótolja.

Az önellenőrzés csak azokra a kötelezettségekre, jogosultságokra és támogatásokra terjed ki, amelyet az adózó állapít meg. Az önellenőrzés nem terjed ki az adóelőlegre, bírságra, késedelmi pótléokra és költségekre, továbbá az adózó gazdasági döntéseire. Nem minősül gazdasági döntésnek, ha az adózó nem érvényesíti az őt megillető valamely adókedvezményt. Ezt később – az elévülési időre tekintettel – az önellenőrzés keretében is érvényesítheti, amennyiben az anyagi jogszabály nem tartalmaz e tekintetben eltérő rendelkezést.

Önellenőrzéssel helyesbíteni lehet:

- az adóalapot,
- az adót,
- a költségvetési támogatás alapját és összegét.

Az önellenőrzésnek mindig a bevallási időszakhoz kell kapcsolódni, vagyis a hiba elkövetésének az időszakáról benyújtott bevallást lehet módosítani. Az önellenőrzés bevallása jellemzően az e célra készített, a kereskedelmi forgalomban kapható formanyomtatványon történik.

Kivételt jelent:

- az általános forgalmi adó,
- a kifizetésekkel, juttatásokkal összefüggő adóról, járulékról és egyéb adatok bevallására kialakított 08 számú, valamint
- a kiegészítő tevékenységet folytatóknak nem minősülő egyéni vállalkozó személyi jövedelemadójáról, járulékairól és egyéb adatairól szóló 58 számú bevallás helyesbítése, amelyeknél a bevallásra szolgáló nyomtatványon kell az önellenőrzéssel feltárt különbözetet is bevallani.

Önellenőrzéssel helyesbítheti a magánszemély a munkáltatónál, kifizetőnél a kifizetést megelőzően tett, a járulékfizetés felső korlátjának elérésére vonatkozó nyilatkozatát, ha azt jogszerűen nem tehetné volna meg. Önellenőrzéssel helyesbítheti a járulékbevallást a munkáltató, a kifizető, ha a járulékot nem a jogszabályoknak megfelelően vonta le. Az adózónak, ha feltárta az adóbevallás hibáját, a hibát nyilvántartásba kell vennie, és a nyilvántartásba vételtől számított 15 napon belül kell a megfelelő formanyomtatványon bejelenteni (bevallani) az adóhatósághoz. A feltárástól számított 15. napig kell a feltárt adókülönbözetet befizetni, illetve a 15. nap után nyílik meg a lehetőség az adózót megillető adókülönbözöt viszaigénylésére. A magánszemély a jövedelemadójának önellen-

őrzését a helyesbítést tartalmazó bevallás benyújtásával teljesíti, ez esetben nem kell a feltárt hibát nyilvántartásba venni. Amennyiben a munkáltató a munkáltatói adómegállapítást követően feltárja, hogy a magánszemély jogszerű eljárása mellett az adót tévesen állapította meg, és a magánszemély vele még munkaviszonyban áll, az adómegállapítást módosítja, és az adókülönbözetet a magánszemély részére visszatéríti, illetőleg a következő kifizetéskor levonja. A munkáltató az adómegállapítás módosítását nyilvántartásba veszi, és egyidejűleg a módosított adómegállapításról igazolást állít ki a magánszemély részére. Az e bekezdés, valamint az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 41. § (1)-(2) bekezdése szerinti levonás nem haladhatja meg az esedékes egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal és adóelőleggel csökkentett havi munkabér 15%-át. Ha az adókülönbözet egy összegben nem vonható le, a munkáltató a levonást további hat hónapon át folytathatja. A munkáltató a levont, illetőleg visszatérített adókülönbözetet a rá vonatkozó szabályok alapján vallja be, fizeti meg, illetőleg igényli vissza. Azonban a magánszemélynek kell önellenőrzéssel helyesbítenie a munkáltató által megállapított jövedelemadót, ha a munkáltatóhoz adómegállapításra jogosító nyilatkozatot jogszerűen nem tehetett volna, vagy adókedvezményét az igazolás késedelmes benyújtása vagy annak elmaradása miatt a munkáltató nem vette figyelembe.

Nincs helye önellenőrzésnek, ha az adózó a törvényben megengedett választási lehetőséggel jogszerűen élt, és ezt az önellenőrzéssel változtatná meg. Az Art. alapján az adókedvezményt az adózó utólag önellenőrzéssel érvényesítheti, illetőleg igénybe veheti, azonban az anyagi jogszabályok ettől eltérően is rendelkezhetnek.

Az adózó az önellenőrzést az elévülési időn belül végezheti el. Az adózó bevallását önellenőrzéssel csak az adóbevallás benyújtására előírt határidőt követően helyesbítheti. Abban az esetben, ha az adózónál utólagos ellenőrzés lefolytatására került sor, az ellenőrzés megkezdésétől a vizsgálat alá vont adó és költségvetési támogatás önellenőrzéssel nem helyesbíthető. Ebből következik, hogy az adóalap, az adó, a költségvetési támogatás önellenőrzéssel való helyesbítésére csak az utólagos ellenőrzés megkezdése előtt van lehetőség, az ellenőrzés megkezdése után már nincs. Az utólagos ellenőrzés – függetlenül attól, hogy az a helyszínen, vagy az adóhatóság hivatali helyiségében történik – az erről szóló értesítés kézhezvételével kezdődik, tehát ezen időpontot követően nem végezhet önellenőrzést az adózó. Kivételt jelent az az eset, amikor az adóhatóság nem tájékoztatja az adózót előzetesen az ellenőrzésről. Ebben az esetben a megbízólevél bemutatásának időpontjával kezdődik az utólagos ellenőrzés. Természetesen a vizsgálat alá nem vont

adó és költségvetési támogatás vonatkozásában nincs akadálya önellenőrzés végrehajtásának az adóhatósági ellenőrzés megkezdését követően sem.

Az önellenőrzési tilalom sohasem oldódik fel. Előfordulhat azonban, hogy az adózó az adóhatósági ellenőrzés jogerős befejezését követően tár fel olyan új tény, körülményt, amely a korábbi adóellenőrzés megállapításainak megváltoztatását eredményezné. Ebben az esetben az adózó kérheti az adóhatóságtól az ellenőrzéssel lezárt bevallási időszak tekintetében az adó, a költségvetési támogatás ismételt vizsgálat alá vonását. Az ellenőrzés elrendeléséről az adóhatóság határozattal dönt.

Önellenőrzési pótlék

A szabályszerűen elvégzett önellenőrzéshez pótlékfizetési kötelezettség kapcsolódhat. Önellenőrzési pótlékot abban az esetben kell felszámítani, ha az adózó módosított kötelezettsége meghaladja az eredetileg bevallott kötelezettséget, vagy a bevallott támogatási igényjogosultság az önellenőrzés eredményeként csökken. Ellenkező esetben, vagyis az adózó javára mutató önellenőrzés esetén pótlékot nem kell felszámítani. Az önellenőrzési pótlék alapját adónként, költségvetési támogatásként a bevallott és helyesbített adó, illetve a költségvetési támogatás összegének különbözete adja, és azt minden esetben – az adatszolgáltatás alapján történő adóhatósági adómegállapításra késedelmesen tett észrevétel következtében megállapított pótlékot kivéve – az adózó saját maga állapítja meg. A pótlék számítása szempontjából az egyes adónemek vagy költségvetési támogatások között kompenzálni nem lehet. (Tehát, ha az adózó egyik adónemben hiányt, a másik adónemben többletet tár fel, a pótlékot a hiány után teljes egészében meg kell fizetni.) Amennyiben az adatszolgáltatás alapján történő adóhatósági adómegállapítás keretében megállapított adó a magánszemély késedelmesen előterjesztett észrevétele miatt módosul az adózó terhére, akkor a korábban megállapított és az adózó észrevétele alapján módosított összeg különbözete után az adóhatóság számít fel önellenőrzési pótlékot, melynek összegét a módosított adómegállapítással együtt közli az adózóval. Az önellenőrzési pótlék esedékessége az önellenőrzési bevallás benyújtásának időpontja, de legkésőbb a feltárástól számított 15. nap. Az önellenőrzési pótlékot a késedelmi pótlék (jegybanki alapkamat kétszerese) 50%-ának, ugyanazon bevallás ugyanazon kötelezettségének vagy költségvetési támogatásának ismételt önellenőrzése esetén 75%-ának megfelelő mértékben kell felszámítani az önellenőrzéssel érintett időtartam minden napjára. Ismételtnek minősül az önellenőrzés abban az esetben is, ha a korábbi helyesbítés

kötelezettség csökkenést tárt fel. Az időtartam, amit figyelembe kell venni, a bevallás benyújtására előírt határidő leletét követő első naptól a helyesbítés nyilvántartásba történő feljegyzésének napjáig – magánszemélynél az önellenőrzési lap benyújtásának napjáig – terjed. Kivételt jelent az az eset, amikor a magánszemély a járulékkal összefüggésben a kifizetést megelőzően a kifizetőnek, a munkáltatónak jogszerűtlen nyilatkozatot tett. Ez esetben az önellenőrzési pótlékat a nyilatkozat megtételét követő naptól kell felszámítani. A munkáltató a levonni elmulasztott adó után a munkáltatói adómegállapításra előírt határidőt követő naptól a nyilvántartásba vétel napjáig saját terhére önellenőrzési pótlékat állapít meg, melyet be kell vallania, és meg kell fizetnie. A munkáltató az önellenőrzési pótlék megállapítási, bevallási kötelezettség teljesítésével mentesül az adólevonási kötelezettség megsértésével összefüggő jogkövetkezmények alól. Amennyiben az adókülönbözlet az előbbiek szerint nem vonható le teljes egészében, vagy a magánszemély időközben munkahelyet változtat, a munkáltató a levonás meghíúsulásától számított 15 napon belül az adókülönbözlet még fennálló összegéről és a magánszemély adóazonosító számáról értesíti a magánszemély állami adóhatóságát, amely az egyébként rá vonatkozó szabályok szerint intézkedik a hátralék beszedése érdekében. Ilyen esetben késedelmi pótlék a fizetési felhívásban megjelölt teljesítési határidő lejártát követően számítható fel. A magánszemély az adóhatóságtól fizetési könnyítést csak az adólevonás előbbiek szerinti meghíúsulása esetén kérhet. Ha a munkáltatói adómegállapítás az előzőekben foglaltak szerint azért nem módosítható, mert

- magánszemély már nem áll munkaviszonyban az adót megállapító munkáltatóval,
- magánszemély a munkáltatói adómegállapítást önellenőrzéssel helyesbítette, és erről nyilatkozott a munkáltatójának,
- magánszemély adóját a magánszemély halálára tekintettel az adóhatóság állapította meg,

akkor a munkáltató a feltárt adókülönbözletet a feltárás időpontjában nyilvántartásba veszi és az adókülönbözlet összegéről – a magánszemély adóazonosító számának feltüntetésével – 15 napon belül bejelentést tesz a magánszemély állami adóhatóságának. A munkáltató a feltárt adókülönbözetről lehetősége szerint tájékoztatja a magánszemélyt. A munkáltató a levonni elmulasztott adó után a munkáltatói adómegállapításra előírt határidőt követő naptól a nyilvántartásba vétel napjáig saját terhére önellenőrzési pótlékat állapít meg, melyet be kell vallania és meg kell fizetnie. A munkáltató a bejelentési, önellenőrzési pótlék megállapítási, bevallási kötelezettség teljesítésével mentesül az adólevonási kötelezettség megsértésével összefüggő jogkövetkezmények alól. A bejelentés alapján az adókülönböz-

zetet az állami adóhatóság határozattal írja elő a magánszemély terhére, illetőleg javára.

Különleges szabály vonatkozik az adóhatósági adómegállapítással kapcsolatos önellenőrzésre is, amikor is az észrevétel megtételére biztosított idő lejártát követő naptól az észrevétel adóhatósághoz történő beérkezésének napjáig számítja fel az adóhatóság. Az adózó terhére megállapított különbözetet és az önellenőrzési pótlékot az adómegállapítás módosításáról szóló értesítés kézhezvételétől számított 15 napon belül kell megfizetni.

Az egy napra jutó önellenőrzési pótlék mértékét három tizedes jegyre kell megállapítani és kerekítés nélkül ezt a mértéket kell számítási tényezőként figyelembe venni. Azonos elvek szerint végzi el a számítást az adóhatóság is az adóhatósági adómegállapítással összefüggő önellenőrzés esetén is.

Tekintve, hogy az önellenőrzési pótlék is adó, így az annak megállapítása során elkövetett számítási tévedés is helyesbíthető önellenőrzéssel. Amennyiben az önellenőrzés pótlólagos befizetést nem eredményez, mivel azt az adózó az eredeti esedékesség időpontjáig hiánytalanul megfizette, és ez a – túlfizetés – az önellenőrzés esedékességi időpontjában is fennáll az adózó folyószámláján, akkor az önellenőrzési pótlékot az előzőek szerinti módon kiszámított napi pótlék mértékével kell megállapítani, de magánszemély esetében az 1000 Ft-ot, más adózó vonatkozásában az 5000 Ft-ot meghaladó részét nem kell sem bevallani, sem befizetni. Az önellenőrzési pótlékot az önellenőrzéssel feltárt adókülönbözettel egyidejűleg kell bevallani. Az önellenőrzés akkor szabályszerű, ha az önellenőrzési bevallás benyújtása, a feltárt adókülönbözet és ha az önellenőrzéshez önellenőrzési pótlék is kapcsolódik, annak befizetése határidőre megtörténik. Amennyiben a feltárt adókülönbözetet, továbbá az ahhoz kapcsolódó önellenőrzési pótlékot az adózó nem fizeti meg határidőre, akkor a kötelezettség eredeti esedékességének időpontjától késedelmi pótlék terheli.

Az önellenőrzés a bevallás helyretételét jelenti, és az adózó az önellenőrzéssel olyan helyzetbe kerül, mintha kötelezettségét már eredetileg is helyes összegben vallotta volna be. Amennyiben az adott kötelezettség ismételt önellenőrzése válik szükségessé, akkor a korábbi önellenőrzés(ek) és az eredeti bevallás már egy egységet alkot(nak), tehát a változást az előzőek szerint korrigált összeghez viszonyítva kell megállapítani.

Az önellenőrzéssel kapcsolatos jogszabályok:

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 13. §, 28/B. §, 30. §, 49-51. §, 93. §, 115. §, 168-169. §.